

**ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ
В СУСПІЛЬСТВІ:
СВІТОВИЙ ДОСВІД
І УКРАЇНСЬКА РЕАЛЬНІСТЬ**

Збірник наукових праць

**м. Мелітополь
2015**

Міністерство освіти і науки України
Мелітопольський інститут державного
та муніципального управління "КПУ"
Класичний приватний університет
Жешувський університет (Польща)
Жешувська політехніка ім. І. Лукашевича (Польща)
Університет Агдера (Норвегія)
Білоруський державний педагогічний університет
ім. Максима Танка (Республіка Білорусь)

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ В СУСПІЛЬСТВІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД І УКРАЇНСЬКА РЕАЛЬНІСТЬ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
учасників X Міжнародної
науково-практичної конференції
(11–13 вересня 2015 року)

Мелітополь
2015

Інституціональні перетворення в суспільстві: світовий досвід і українська реальність: збірник наукових праць учасників X Міжнародної науково-практичної конференції (Мелітополь, 11-13 вересня 2015 р.) / за заг. ред. М.М. Радевої. – Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2015. – 150 с. – ISBN 978-966-2489-30-9.

Організаційний комітет

- М. Радева** – дитячі економічних наук, професор, директор МІДМУ «КПУ» (голова оргкомітету) (м. Мелітополь, Україна);
- В. Падуненко** – доктор наук з державного управління, професор, ректор Класичного приватного університету (співголова оргкомітету) (м. Запоріжжя, Україна);
- І. Пилипів** – дитячі економічних наук, доктор юридичних наук, перший проректор Класичного приватного університету (м. Запоріжжя, Україна);
- А. Івач** – доктор економічних наук, професор кафедри економічної теорії Жешувської політехніки ім. І. Лукашевича (м. Жешув, Польща);
- Г. Білюк** – кандидат політичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та соціально-виснової роботи Класичного приватного університету (м. Запоріжжя, Україна);
- І. Річчеллі** – голова президії громадської організації «Авангард України» (м. Мелітополь, Україна);
- А. Річчеллі** – директор відділу міжнародної співпраці та освіти, Університет Агдера (м. Крістіансанд, Норвегія);
- Г. Печов** – доктор філософії, професор звання, декан факультету управління та маркетингу Жешувської політехніки ім. І. Лукашевича (м. Жешув, Польща);
- Г. Гілл** – доктор філософії, професор звання, декан економічного факультету Жешувського університету (м. Жешув, Польща);
- М. Шкварко** – доктор філософії, професор звання, завідувач кафедри Краківської економічної академії і Жешувського університету (м. Жешув, Польща);
- Г. Гілл** – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та диференційної психології Білоруського державного педагогічного університету ім. М. Танка (м. Мінськ, Республіка Білорусь);
- Г. Гілл** – доктор психологічних наук, доцент, професор Жешувської політехніки ім. І. Лукашевича (м. Жешув, Польща);
- В. Козьміна** – кандидат економічних наук, доцент МІДМУ «КПУ» (м. Мелітополь, Україна);
- М. Радева** – кандидат економічних наук, доцент, декан факультету управління і права МІДМУ «КПУ» (м. Мелітополь, Україна).

Рекомендовано до друку вченою радою
Мелітопольського інституту державного та муніципального управління
"Класичного приватного університету"
Протокол № 1 від 27 серпня 2015 р.

Збірник містить наукові праці учасників X Міжнародної науково-практичної конференції "Інституціональні перетворення в суспільстві: світовий досвід і українська реальність". Досліджує такі проблеми еволюції суспільства, особливості розвитку нової інституціональної економічної теорії в умовах переходу до інформаційного суспільства, цивілізаційна парадигма інституціоналізації, вплив інституціональних передумов економічного розвитку суспільства, інституціоналізація забезпечення управління соціально-економічними процесами, інституціоналізація економіки вултурних півсможій України, Норвегії, Польщі, Грузії та інших країн.

Збірник адресується науковцям, викладачам вищих навчальних закладів, державним службовцям, викладачам та студентам.

ЗМІСТ

<i>Natalia Iwaniczuk, Agata Wzrostek</i> CENA ALUMINIUM JAKO CZYNNIK WPŁYWU NA KSZTAŁTOWANIE SIŁ CENOWYCH CEN MIĘDZI	0
<i>Barbara Łopiesz, Aleksandra Iwaniczuk</i> WSPÓLNE CZYNNIKI KSZTAŁTUJĄCE CENY ROPY NAFTOWEJ	9
<i>Jadwiga Okowska-Puzko, Tatiana Tamara Solovej</i> MIĘDZYNARODOWE ASPEKTY ZARZĄDZANIA FINANSAMI FIRMY	12
<i>Michał Gnatyś Woźniak</i> EFEKTY ROZWOJU EKONOMICZNEGO POLSKI W CZASACH TRANSFORMACJI NA TLE PROBLEMÓW JEGO POMIARU	15
<i>Ільмірсад Навоїл Мохамед</i> ІНОВІРНІ ІНСТИТУТИ ТА МОДЕЛІ СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	18
<i>Катя Вороніна</i> МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ	20
<i>Людмила Головова</i> ФОРМУВАННЯ СУКУПНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА ОСНОВІ ЛОГІСТИКИ	24
<i>Ірина Гордєєва</i> ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕМЕНТАРНОЇ КОМАНДИ НА ОСНОВІ УПРАВЛІННЯ РІЗИКАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ	26
<i>Андрій Грицюк</i> РАСЧЕТ ПОТЕРЬ НДС ВСЛЕДСТВИЕ НЕСОБЛЮДЕНИЯ НАЛОГОВОГО ОБЯЗАННОСТИ	30
<i>Евгений Грицунюк</i> ПРОБЛЕМИ І ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ	34
<i>Юрій Гурбик</i> СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ» ЯК СКЛАДОВОЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	37
<i>Тетяна Гургула</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ	39
<i>Елена Зотова, Наталья Катайкина</i> МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ	41
<i>Ігор Казьмін</i> СТАБІЛЬНІСТЬ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН ТА ЗМІНА ЦІНИ ДОГОВОРУ	43
<i>Андрій Карпенко</i> АКТУАЛЬНІСТЬ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	46
<i>Вікторія Коломієць</i> ЗАЛЕЖНІСТЬ КУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПЕРСОНАЛУ ВІД СТАНУ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА	49
<i>Наталія Краус</i> ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ УСТРІЙ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	54
<i>Ольга Мелешко</i> ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ КУЛЬТОРОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	58

<i>Наталія Намлієва</i>	ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	61
<i>Борис Одягайло, Анна Скукіна</i>	ІНСТИТУЦІЙНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПСИХОКУЛЬТУРНИХ ЗНАЧЕНЬ РИНКУ	66
<i>Галина Онищенко</i>	НЕЙРОКОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ ІНФОРМАТИКИ	69
<i>Гжогож Осташ</i>	ФОРМИРОВАНИЕ НОВОЙ ТЕОРИИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ	72
<i>Олександр Павленко</i>	ЗГЛАДЖУВАННЯ ЯК ОСНОВНИЙ МЕТОД АНАЛІЗУ ЧАСОВИХ РЯДІВ	74
<i>Ліриша Павленко</i>	ОПТИМІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖЛІКАРНЯНОЇ АПТЕКИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	80
<i>Ольга Покатєєва</i>	ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇНИ	82
<i>Міріана Радєва</i>	ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ	85
<i>Дмитро Радєв</i>	ЕЛЕМЕНТИ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	88
<i>Іван Рокун</i>	РЕФОРМУВАННЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	89
<i>Олександр Роголь</i>	ПРОБЛЕМАТИКА МОРСЬКИХ КУРОРТІВ АЗОВСЬКОГО УЗБЕРЕЖЖЯ	91
<i>Анатолій Ткач</i>	ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ЗМІНА ПАРАДИГМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	93
<i>Юрій Футаєло</i>	СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ	97
<i>Тетяна Чмир</i>	ВПЛИВ ТНК НА РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ	99
<i>Ілларіон Шоповал, Ірина Шоповал</i>	ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	102
<i>Тетяна Шугурова</i>	РОЗВИТОК ВТОРИННОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ ШИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В ВИШАХ	105
<i>Николай Шумляк, Наталия Шумляк</i>	ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ ООО «БИОЛ»	108
<i>Олександр Яковенко</i>	АНАЛІЗ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ДЕТЕРМІНАЦІЇ ЗЛОЧИННОСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	111
<i>Іларія Якубенко</i>	ВИКЛЮЧНІ ПРАВА У ВИЗНАЧЕННІ ІНСТИТУТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	115
<i>Італія Якубенко</i>	ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОЇ ПАРАДИГМИ	118

**ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕГРАЦІЇ
СВІТОВОГО ОСВІТЬОГО ПРОСТОРУ**

Małgorzata Adamińska-Studzinska

РОЛЯ СТУДЕНТІВ СПОЛЕСОЦЬНИХ В КСТАЛТОВАНИУ ЗААНГАЖОВАНИЯ
ОБЩЕСТВА И НЕГО

120

Навдя Горняк

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТЬОГО
ПРОСТОРУ П НАПРЯМКУ ФОРМУВАННЯ АДАПТИВНОЇ КОПІНГ-ПОВЕДІНКИ
СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

122

Галина Горбун

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА СУБ'ЄКТІВ ОСВІТЬОГО ПРОСТОРУ

125

Ігор Жигиренко, Вадим Завацький

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ НАСЛІДУВАННЯ ІДЕАЛЬНИХ ОБРАЗІВ
У СТАНОВЛЕННІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ОСВІТЬОГО ПРОСТОРУ

127

Анатолій Журба, Наталія Завацька

АКОДИНА У СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ: ПРОБЛЕМА ТИМЧАСОВОЇ
НЕПРАЦІЗДАТНОСТІ

129

Наталія Завацька, Ольга Мітчикіна

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ВЗАЄМОДІЙ В ОСВІТЬОМУ
СЕРЕДОВИЩІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

131

Юрій Завацький, Ігор Жигаренко

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ
СФОРМОВАНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ

133

Анна Люта

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

135

Уліана Михайлишин

СТАНОВЛЕННЯ ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ ВПЛИВУ СИТУАЦІЇ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

137

Марина Мілушина

ФЕНОМЕН СПІВЗАЛЕЖНОСТІ І СІМ'Я: ЗАРУБІЖНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

140

Тамара Ткач

АКТУАЛЬНІСТЬ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ В СВІТОВОМУ ОСВІТЬОМУ ПРОСТОРІ

142

Олена Чуйко

ОСОБИСТІСНА ЗРІЛІСТЬ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ ЯК ПРЕДМЕТ
ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВИМІРУ

144

Юрій Швалб

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧЕСКІЕ МОДЕЛИ ПОМОЩИ ПОСТРАДАВШЕМУ
НАСЕЛЕНИЮ ВОСТОКА УКРАИНЫ

147

культурні імперативи поглинаються інституціями за принципом «матрьошки».

Інституцію також пов'язують з обмеженнями в діяльності економічних суб'єктів. Ця властивість інституції є основою стратифікації та отримання особливих форм доходів [9, с.22]. Уточнимо – віднесених доходів, а з позиції економічної реалізації інституції – отримання цінності. Отже, центральне положення її визначається тим, що вона дає відомості про віднесення доходів певним власникам саме в "межах можливого". За цими межами отримання доходу іншим "власником" є нелегітимним, а, отже, неекономічним.

Слід відмітити також, що має місце еволюція прав власності, яка надає можливість отримання доходів і не власникам, наприклад, орендарям. Теорія прав власності виводиться із факту обмеженості ресурсів. Чітке визначення прав власності та досконала законодавча база змінюють поведінку суб'єктів господарювання, пристосовуючи її до умов ринку. Є можливість придбання прав власності суб'єктами, здатними одержати від них більшу індивідуальну і суспільну користь [3, с.27; 1, с. 11-12].

В неоінституціоналізмі будь-яка операція обліку розглядається як обмін пучками прав власності. Отже, необхідно, з цієї позиції, детально вивчати канали, по яких він здійснюється. За Р. Коузом [12] основним таким каналом є контракт. Згідно О. Уільямсона контракт є угодою між покупцем і постачальником, у якому умови обміну визначаються трьома факторами: ціною, специфічністю активів та гарантіями [6, с. 688-689].

Підсумком будь-яких дій контрагентів буде посилення недосконалості ринка. Ефект полягає в тому, що збуджуючі мотиви, закладені в інституціях, передають агентам змішані сигнали, які, власне, і призводять до недосконалості ринку [4]. Недосконалість ринку в значній мірі також визначається ієрархічним поєднанням індивідів у компаніях-учасниках ринкових відносин. Конфліктні цілі індивідів в таких економічних утвореннях приводяться до рівноваги в рамках контрактних установок, що унеможливають відносини цих індивідів.

Література

1. Капелюшников Р.И. Экономическая теория прав собственности (методология, основные понятия, круг проблем). – М., 1990. – 312 с.
2. Нельсон Р., Унтер С. Эволюционный анализ экономических изменений. // М.: 2000. – 420 с.
3. Николаева Л.А., Черная И.П. Экономическая теория: Методическое пособие. – М.: Институт экономики и бизнеса. ВГУЭС, 2000. – 170 с.
4. Норт Д. Институты и экономический рост: историческое введение // THESIS. – 1993. – Т. 1. – Вып. 2. – С. 69 – 91; Институты, идеология и эффективность экономики // От плана к рынку: будущее посткоммунистических республик. – М.: Catallaxy, 1993. – С. 307 – 319; Норт Д. Институциональные изменения: рамки анализа [Доклад на конференции по проблемам экономических реформ в России. Вашингтон, март, 1996 г.] // Вопросы экономики. – 1997. – № 3. – С. 6 – 17.
5. Одягайло Б.М. Економіка: транзитивність від найпростішої до глобальної. Монографія. – Дніпропетровськ: Пороги, 2003. – 312 с.
6. Уильямсон О.И. Экономические институты капитализма: Фирмы, рынки, «отношенческая» контрактация. – СПб.: Лениздат, CEV Press, 1996. – 689 с.
7. Федорова У.У. Культурологія: Навч. посіб. – К.: ІВЦ. Видавництво «Полтехніка», 2005. – 160 с.
8. Юнг К.Г. Сознание и бессознательное: Сборник / Пер. с англ. – СПб.: Университетская книга, 1997. – 544 с.
9. Якубенко В.Д. Базисні інститути у трансформаційній економіці: Монографія. – К.: КНЕУ, 2004. – 252 с.
10. Ястремський І. С. Удосконалення методів господарювання в десятих п'ятиріччі. – К.: Наукова думка, 1977. – 150 с.
11. Пивоварова С. Э. Международный менеджмент / Под ред. Пивоварова С.Э., Тарасевича А.С., Майзеля А.И. – СПб: Питер, 2001. – 576 с. : ил. – (Серия «Учебники для вузов»).
12. Коуз Р. Фирма, рынок и право / пер. с англ. Б. Пинскера. – М.: Дело ЛТД, 1993. – 192 с. – ISBN 5-86461-133-6

НЕЙРОКОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ ІНФОРМАТИКИ

Відмінною рисою розвитку цивілізації кінця ХХ століття є еволюційна зміна соціально-економічної і технологічної її основи через глобальну інформатизацію всіх сфер людської життєдіяльності, кінцевою метою якої є побудова постіндустріального суспільства. У цьому суспільстві істотно підвищиться роль і значення інтелектуальної праці, наслідком якої буде зміщення пріоритетів в суспільному розподілі праці зі сфери матеріального виробництва в область отримання, переробки, зберігання, подання та використання інформації на основі нових інформаційних технологій та засобів телекомунікацій. Інформаційне суспільство – це суспільство з домінуванням інтелектуально-інформаційних технологій.

У ХХІ столітті концептуально оформилася основна тенденція соціально-економічного розвитку високорозвинених держав, сутність якої полягає в найбільш повному задоволенні мінімальних потреб (у тому числі і освітніх) індивідумів, їх об'єднань і суспільства в цілому.

Враховуючи глобальну тенденцію інформатизації суспільства, можна очікувати, що в майбутньому постіндустріальне інформаційне суспільство і всі його інститути будуть занурені в середу соціально-економічних відносин ринкового типу.

Система освіти, будучи складовою частиною соціальної сфери суспільства, повинна бути адаптивна до цих двох глобальних чинників розвитку цивілізації, тобто вона повинна: по-перше, відображати у своїй сутності процес інформатизації та його вплив на особистість, який йде від формування інформаційної грамотності через інформаційну обізнаність і компетентність до інформаційної культури, і, в кінцевому рахунку, до формування інформаційного світогляду; по-друге, будувати всі організаційно-структурні перетворення, орієнтуючись на технології навчання та застосування отриманих знань у соціально-економічних відносинах.

Аналіз історичного досвіду переходу цивілізації з одного стану в інший показує, що такий перехід в принципі неможливий без усвідомлення суспільством необхідності еволюційних змін у системі освіти, відповідних глобальним змінам, оскільки саме в освіті формуються соціально-особистісні передумови нового стану суспільства.

На кожному етапі такого переходу цивілізації провідні позиції займала та чи інша область людських знань – філософія, астрономія, механіка, фізика і т.д. В даний час провідна роль належить інформатиці як міждисциплінарній науковій дисципліні, що представляє, за визначенням Ільїна В.П., «сукупність фундаментальних і прикладних наукових напрямів, що вивчають технічні, алгоритмічні та програмні аспекти процесів накопичення, передачі та обробки інформації, а також їх використання в різних областях людської діяльності».

Початком широкомасштабної комп'ютеризації вітчизняної системи освіти можна вважати 1985, коли відповідно до концепції освітньої реформи в програми шкіл, вузів, інститутів удосконалення вчителів та аспірантів був введений новий навчальний предмет «Основи інформатики та обчислювальної техніки», були випущені в світ перші навчальні посібники з інформатики для шкіл і вузів. Величезна заслуга в розробці науково-теоретичних аспектів та практичної реалізації концепції системи освіти належить Ершову А.П.

У період з 1979 року по теперішній час були виконані і виконуються дослідження з теоретичних і практичних аспектів інформатизації вищої та середньої освіти, серед яких можна виділити роботи:

Гершунського Б.Г., Ломова В.Ф., Машбіца Є.І., Тихомирова О.К. та ін., в яких

досліджені психолого-педагогічні проблеми комп'ютеризації системи освіти, заклали основи інформатизації освіти в цілому; Бабанського Ю.К., Беспалько І.П., Бордовського Г.А., Велихова Є.П., Глушкова В.М., Єршова А.П., Извозчикова І.А., Лаптева В.В., Розумовського В.Г., Роберт І.В., Талізної Н.Ф., Уварова А.Ю. та ін. заклали теоретичні та методологічні основи використання нових інформаційних технологій в освіті; Єршова А.П., Бешенкова С.А., Бороненко Т.А., Гейн А.Г., Григор'єва С.Г., Жданова С.А., Извозчикова В.А., Кузнєцова А.А., Кузнєцова Г.І., Лапчик М.І., Лесневського А.С., Матюшкіна-Герке А.А., Пугача В.І., Румянцова І.А., Швецька М.В., Шолоховіч В.Ф. та ін., що стосуються розробки проблематики підготовки майбутніх вчителів інформатики та методики викладання курсу інформатики в середній школі; Афанасьєва М.Ю., Замкова О.О., Лаврикова К.А., Макарової Н.В., Персіанова В.В. та ін., присвячені дослідженню проблематики комп'ютеризації економічної освіти; Брановського Ю.С., Ваграменко І.А., Вострокнутова І.Є., Кузнєцова Ю.К., Лебедєвої М.Б., Роберт І.В., та ін., що стосуються питань оцінки якості та сертифікації програмних засобів невчительського призначення; Антипова І.М., Бешенкова С.А., Бордовський Г.А., Брановського Ю.С., Григор'єва С.Г., Долинер Л.І., Извозчикова В.А., Кузнєцова Е.І., Лаптева І.П., Кручиніної Г.А., Лапчик М.І. та ін., в яких розроблялися теоретичні та практичні аспекти підготовки майбутніх вчителів-предметників як природничо-науковий факультетів педагогічних і технічних вузів до застосування нових інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності.

В останні роки у зв'язку з появою нейрокомп'ютерів зроблено великий крок вперед по створенню і впровадженню в навчальний процес нейрокомп'ютерних технологій.

У період першого десятиліття інформатизації системи освіти концептуально зміст навчання інформатики як у середній школі, так і у вузах було побудовано в основному на ідеях алгоритмізації та програмування: близько 75% навчального часу відводилося на вивчення теорії алгоритмів і програмування. Результатом алгоритмічного підходу до навчання інформатики і недооцінки ролі нових інформаційних технологій стала відсутність у більшості випускників вузів практичних умінь і навичок обробки інформації за допомогою текстових, графічних і табличних процесорів, незнання основних прийомів роботи з системами управління базами даних і побудованих на їх основі інформаційно-пошукових та інформаційно-довідкових систем. Практично всі випускники володіли в тій чи іншій мірі однією з базових мов програмування – BASIC або PASCAL, які в сучасних умовах не володіють достатніми можливостями для ефективного освоєння понять, що лежать в основі вивчення інформатики та нейроінформатики.

Використовувані в той період підходи до проектування змісту навчання курсу «Інформатика» були багаті в чому ідеалізовані. У цих підходах

- не враховувалася специфіка інформатики як визначальної на сучасному етапі розвитку цивілізації галузі наукових знань, а також процеси, які швидко розвиваються й оновлюють наукові знання з прикладним аспектам інформатики;
- не відслідковуються потреби ринку праці, процеси інформатизації виробництва та сфери малого бізнесу, рівень розвитку і впровадження нових інформаційних технологій в усі сфери практичної діяльності.

Подібний обмежений підхід до проблеми проектування змісту навчання інформатики призвів до збільшення розриву між станом науки, загальносвіттовими тенденціями процесу інформатизації, рівнем інформатизації сучасного соціуму (промисловість, сфера послуг, і т.д.) і змістом освіти. Тим самим був порушений такий провідний принцип дидактики як принцип науковості та відповідності освіти сучасній системі наукового знання.

В даний час необхідно при проектуванні як освітніх систем в цілому, так і методичних систем навчання окремих навчальних дисциплін, у тому числі і

...враховувати особливості і специфіку нових ринкових відносин, які в Україні, розглядати інформатизацію системи освіти як пріоритетний напрям інформатизації суспільства в цілому.

Резкиманітність, великий обсяг і суперечливість різної оброблюваної інформації виводять на передній план проблему пошуку фізичних систем, здатних до швидкої обробки. Вирішення цієї комплексної задачі тісно пов'язано з новими інформаційними технологіями, важливе місце серед яких займають методи розпізнавання і категоризації образів. Нейронні мережі – потужний і на сьогоднішній день, найкращий метод для вирішення завдань розпізнавання образів в ситуаціях, коли в експериментальних даних відсутні значні фрагменти інформації, а наявна інформація гранично зашумлена. Високий ступінь паралельності, що досягається при реалізації нейросистем, забезпечує обробку недоступних обсягів інформації за значно меншим часом.

Сучасні цифрові обчислювальні машини перевершують людину по здатності обробляти числові і символічні обчислення. Однак людина може без зусиль сприйняти складні завдання сприйняття зовнішніх даних (наприклад, впізнати обличчя в натопі тільки за його промайнувшим обличчям) з такою швидкістю і точністю, що наймогутніший комп'ютер в порівнянні з ним безнадійно програє. У чому причина такої значної відмінності в їх продуктивності? Архітектура біологічної нейронної системи зовсім не схожа на архітектуру машини фон Неймана, що суттєво впливає на типи функцій, які більш ефективно виконуються кожною з них.

Подібно біологічній нейронній системі штучна нейронна мережа (ШНМ) є обчислювальною системою з величезним числом паралельно функціонуючих простих процесорів з безліччю зв'язків. Моделі ШНМ в деякій мірі відтворюють «нейронні» принципи, властиві мозку людини. Моделювання біологічної нейронної системи з використанням ШНМ може також сприяти кращому розумінню біологічних функцій. Такі технології виробництва, як VLSI (надвисокий рівень інтеграції) і оптичні апаратні засоби, роблять можливим подібне моделювання. Глибоке вивчення ШНМ вимагає знання нейрофізіології, науки про сприйняття, психології, фізики (статичної механіки), теорії управління, теорії обчислень, проблем штучного інтелекту, статистики/математики, розпізнавання образів, комп'ютерного зору, паралельних обчислень і апаратних засобів (цифрових/аналогових/VLSI/оптичних). З іншого боку, ШНМ також стимулюють ці дисципліни, забезпечуючи їх новими інструментами та уявленнями. Цей симбіоз є суттєво необхідним для досліджень по нейронних мережах і їх застосування в освіті.

Відбулась зміна змісту дисципліни «Інформатика», введення в навчальні плани ряду вузів дисципліни «Нейроінформатика», а також і створення нової спеціальності «Інформаційні технології в освіті».

Постає питання: яким чином і за яких умов модернізувати систему підготовки фахівців з інформаційних технологій, що забезпечує його відповідність міняючимся вимогам сучасного суспільства в умовах принципової зміни технічної бази інформаційних технологій, що дозволяє усунути зазначені недоліки і згладити основні протиріччя.

Широкое застосування нових інформаційних технологій у всіх аспектах людської діяльності, доцільність використання комп'ютерів в якості засобу навчання дозволяють припустити, що комп'ютер може виступати і засобом, що забезпечує корекцію знань з дисциплін, яка викладається. Слід врахувати, що дослідження теоретичних і психолого-педагогічних проблем використання інформаційних технологій у навчанні (проблема спілкування, необхідності поєднання індивідуальної та колективної форм діяльності та ін.), у тому числі для контролю та корекції, можуть показати, що психологічні наслідки застосування комп'ютерів суперечливі, але при правильному використанні нових інформаційних технологій вони забезпечують ряд

переваг.

Повинні бути сформульовані вимоги як до системи автоматизації контролю і корекції, так і до методики її використання. До найбільш важливих відносимо наступні: робота з контролю і корекції знань повинна проводитися систематично; зміст навчального матеріалу і форми його пред'явлення повинні відповідати рівню підготовки; програмний засіб має адаптуватися до індивідуальних можливостей учня як за змістом, так і за складністю пред'являється матеріалу; структура розроблених тестів і бази знань повинна поєднувати в завданнях функції перевірки і тренажу, закріплення і розвитку знань; система корекції повинна включати можливість управління пізнавальною активністю учнів.

Література

1. Власов А.И. Нейросетевая реализация микропроцессорных систем активной акустики и виброзащиты // Нейрокомпьютеры: разработка и применение, №1, 2000. – С.40-44.
2. Галушкин А.И. Нейрокомпьютеры. М.: ИПЕЖР, 2000. – С.205-431.
3. Галушкин А.И. Теория нейронных сетей. 2-е изд. М.: Радиотехника, 2003. – С. 39-54.
4. Терехов В.А., Ефимов Д.В., Тюкин И.Ю. Нейросетевые системы управления. – М. ИПРЖР, 2002. С.180-265.

Гжегож Осташ

*профессор, доктор habilitationny, декан факультета управления,
Жешувская политехника им. И. Лукашевича (г. Жешув, Польша)*

ФОРМИРОВАНИЕ НОВОЙ ТЕОРИИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Обоснование новой теории безопасности базируется на том, что в двадцать первом веке появилась новые вызовы, проблемные ситуации и кризисы, которые нужно решать. Их решение, однако, не следует сводить только к накоплению силового потенциала, что используется непосредственно для прямого преодоления угроз, а также применения профилактики и предотвращения их распространения. Такая система взглядов требует пересмотра существующих парадигмальных подходов рационального мышления, что априори предполагает поиск истины в современном мировом устройстве, спрос на который растет с каждым днем.

К сожалению, все чаще на пути гуманитарного подхода к мировоззрению стоит другое видение вещей, которое порождает мир конкуренции и возможности конфликта, что подтверждается фактами трагического положения в различных местах мира.

Полезными формами модели безопасности является решение проблемы экономической безопасности через проектирование безопасности. Опираясь на определенные положения отмеченного подхода можно выстроить логику построения модели и конструкции системы безопасности государства.

Отправной точкой анализа безопасности является принятие определенного набора предположений относительно конкретизации ее восприятия и угроз для нее. Следует напомнить, что потоки опасностей (разрушительных последствий) объективно воспринимаются как случайная угроза экономического потенциала и вероятности хозяйственного конфликта, а также способность хозяйства в противостоянии деструктивному воздействию в виде оценки потенциала безопасности. Такой подход позволяет по-новому воспринимать безопасность государства, в которой экономический потенциал угроз, скорректированный на вероятность возникновения хозяйственного конфликта, не превышает экономического потенциала безопасности. Вследствие этого, безопасность выступает как категория, учитывающая оценку безопасности государства.

При оценке развития экономической безопасности необходимо учитывать разнообразие видов деятельности, определяющих альтернативные подходы к развитию характера экономической безопасности страны. Могут быть выделены

Следующие стратегии:

а) уменьшение экономического потенциала угроз, которые, в зависимости от степени проникновения, могут быть разделены на внешний потенциал транснациональных рисков, что требует использование экономической войны, и внутренне по крайней мере некоторых из партнеров или внутренние национальные угрозы, сокращение которых может быть осуществлено путем изменения способа функционирования экономики, изменения основ институциональной и предметной структуры хозяйства, определения развития структуры ВВП с разбивкой на накопление и потребление, а также через соответствующие внешнеэкономическую политику;

б) уменьшение вероятности конфликта в экономической деятельности, которая заключается в основном в избегание и предотвращения конфликтов, которые ведут к развитию возможностей развала экономики и может быть сделано за счет снижения вероятности деструктивных конфликтов, либо препятствование входить в конфликтные ситуации или путем заключения взаимовыгодных соглашений об экономическом сотрудничестве;

в) повышение экономического потенциала собственной безопасности, который является вернейшим путем к созданию прочной базы экономической безопасности, через действия, которые следует рассматривать через призму философии экономического развития страны, что находит свое отражение в развитии и использовании ВВП.

Один из способов, нового подхода к проблеме экономической безопасности может стать использование идей новой институциональной экономики для решения возникающих вопросов. Эта идея возникла как предложение относительно нового, параллельно старому (в основном) направления институциональной экономики. Проваления на институциональное направление, в силу своей природы, с одной стороны, порождает множество критических замечаний, с другой стороны, порождаются все новые и новые концепции и постулаты экономической политики.

Кризис парадигмы мейнстрима рациональности и гуманизма подтверждает, что она не способна из области идей вернуться к реальности. Такая ситуация характеризуется иллюзией и мечтой о равенстве, в то время как растущее социальное и экономическое неравенство также может привести к кризису безопасности. Однако, это ведет к изменениям, и, следовательно, к поиску новых парадигм, которые лучше решали бы проблемы современного мира. Они могут выступать интеллектуальной базой решения проблем.

Одним из важных направлений безопасности является то, что отправной точкой в поисках новой парадигмы должны быть выявление и учет ее структурных элементов. Безопасность требует ссылки на предполагаемую структуру безопасности государства в трех измерениях:

а) человек с окружающим его миром, изменения характера деятельности, результатов и их взаимного проникновения;

б) окружающая среда (социальное и природное), в котором проживает человек;

в) мир идей, с помощью которых человек диагностируется в более обозримой реальности.

Только на фоне пересекающихся областей деятельности человека (общества, государства) как субъекта безопасности, основанной на знаниях, последние определяют место и создают основу для парадигмы безопасности в таких сферах как: аксиологическая, эпистемологическая и онтологическая. Это означает, что парадигмы безопасности должны охватывать субъекта, объект и безопасность окружающей среды, как государства, так и международных отношений с позитивных и негативных позиций.

Новая парадигма должна способствовать позитивному отношению человека к

Наукове видання

**ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ В СУСПІЛЬСТВІ:
СВІТОВИЙ ДОСВІД І УКРАЇНСЬКА РЕАЛЬНОСТЬ**

Збірник наукових праць

Мелітопольський інститут державного та муніципального управління
"Класичного приватного університету"
Україна, 72311, Запорізька обл.
м. Мелітополь, Каховське шосе, 8/2,
тел/факс 0619-43-04-09
e-mail: nauka_migmu@ukr.net

Видавець та виготовлювач ТОВ "Колор Принт"
72312, Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Свердлова, 44/7.
Тел. (0619) 46-42-80

Свідоцтво Державного комітету телебачення
і радіомовлення України про внесення суб'єкта
видавничої справи до Державного реєстру видавців і
виготівників видавничої продукції
Серія ДК № 3782 від 12.05.2010р.

Підписано до друку 02.09.2015 р. Папір офсетний.
Формат 60x90/16. Гарнітура Franklin Gothic Book 12.

Друк ризографічний. Умов. друк. лрк. 9,25.

Тираж 70 пр. Зам. № 52 від 07.09.2015р.

ТОВ "Колор Принт"

72312, Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Свердлова, 44/7.
Тел. (0619) 46-42-80.

